

Review Article

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

Literature Review and Research Design A Guide to Effective Research Practice

พนิตนาถ ฟุ้งเฟื่อง
ครู โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม

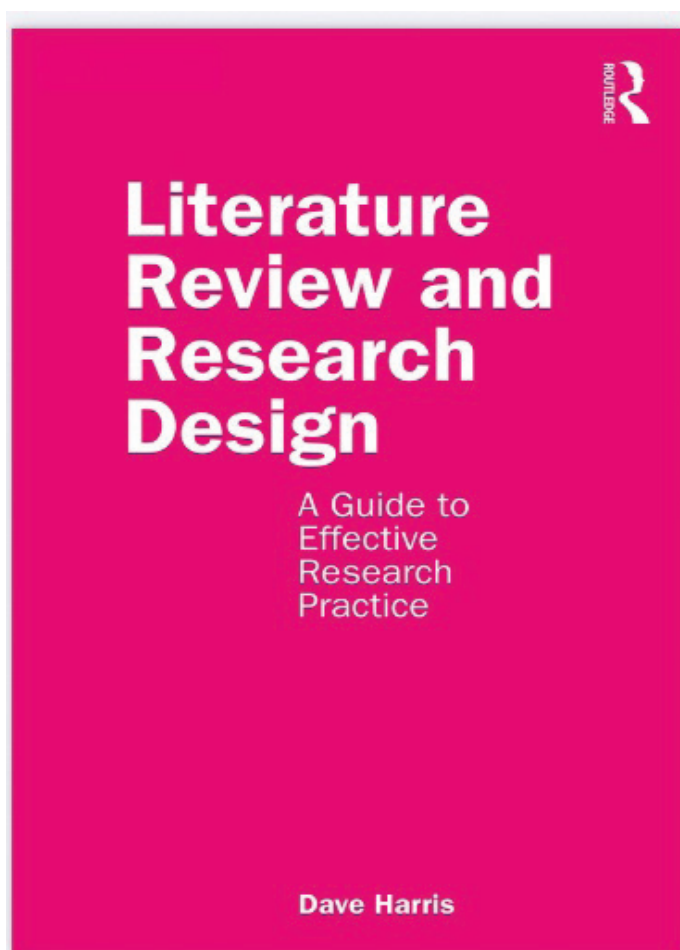
Panitnat Foongfuang
Teacher at Saraburiwitthayakhom School

*Email: Panit_f@sbw.ac.th

Received: 31-07-2025

Revised: 14-01-2026

Accepted: 27-01-2026

ชื่อหนังสือ: Literature Review and Research Design

A Guide to Effective Research Practice

ผู้แต่งหนังสือ: Dave Harris

จัดพิมพ์โดย: สำนักพิมพ์Routledge

ปีที่พิมพ์: 2563

ISBN: 978-0-429-28566-0 (ebk)

จำนวน: 160 หน้า

Literature Review and Research Design A Guide to Effective Research Practice เป็นผลงานการประพันธ์ของนักเขียน Dr. Dave Harris เป็นนักวิชาการอิสระและที่ปรึกษาด้านงานวิจัยชาวอังกฤษผู้มีประสบการณ์ยาวนานกว่า 30 ปี ในการสอนระเบียบวิธีวิจัยและการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยหลายแห่งในสหราชอาณาจักร ผลงานอื่นๆ นอกจากเล่มนี้ ยังมีผลงานที่ได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาโท-เอก คือ หนังสือเรื่อง “Succeeding with Your Master’s Dissertation: A Step-by-Step Handbook” (ร่วมกับ John Biggam) ซึ่งเป็นคู่มือมาตรฐานในหลายมหาวิทยาลัย

บทนำ

บทความนี้เปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขันจากเกร็ดเรื่องเล่าที่เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักดนตรีว่า “จะไป Carnegie Hall ได้อย่างไร? คำตอบคือ ฝึกซ้อม” ซึ่งผู้เขียนใช้เปรียบเปรยถึงกระบวนการทำวิจัย โดยชี้ให้เห็นว่า “การฝึกฝน” คือคำตอบของคำถามทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นการทำการวรรณกรรมปริทัศน์ การออกแบบงานวิจัย หรือแม้แต่การทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสะท้อนถึงความจริงพื้นฐานที่ว่า ความชำนาญไม่ได้เกิดจากความรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเกิดจากการลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

บทความยังวิพากษ์แนวคิดแบบกลไกที่มองว่าการวิจัยเป็นเพียงกระบวนการตามขั้นตอน ซึ่งหากทำตามระบบก็จะได้งานวิจัยที่ดี ผู้เขียนเสนอแนะมุขวิพากษ์ว่า แม้วิธีวิจัยจะมีบทบาทสำคัญ แต่การออกแบบงานวิจัยนั้นมีความซับซ้อนหลากหลาย ซึ่งไม่มีวิธีการใดสามารถครอบคลุมได้ทั้งหมด เนื้อหาส่วนถัดมาให้ความสำคัญกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่กำลังจะทำวิจัยอิสระครั้งแรก เช่น วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ ผู้เขียนชี้ว่าแม้ นักศึกษากลุ่มนี้มักเป็นผู้มีผลการเรียนดีมาโดยตลอด แต่เมื่อถึงเวลาทำวิจัยอิสระกลับพบว่า มีอุปสรรคมาก โดยเฉพาะการ “ติดกับดัก” ในกระบวนการออกแบบการวิจัยและการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งอาจทำให้เกิดภาวะชะงัก เช่น ต้องการอ่านให้มากขึ้นก่อนเริ่มลงมือ หรือเขียนวรรณกรรมปริทัศน์ยืดเยื้อเกินความจำเป็น โดยไม่สามารถกำหนดจุดสิ้นสุดได้ชัดเจนซึ่งเสนอแนะมุขที่สำคัญว่า ความกังวลและความไม่แน่ใจในการกำหนด “มาตรฐานที่เหมาะสม” ในการทบทวนวรรณกรรมอาจเป็นเหตุให้ผู้วิจัยรู้สึกท้อถอยหรือหมดแรงจูงใจในการทำงาน โดยเฉพาะเมื่อถูกคาดหวังให้มีสถานะเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่ศึกษา

โดยสรุป บทความนี้นำเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของการฝึกฝนในกระบวนการทำวิจัยอิสระ และการใช้วรรณกรรมอย่างมีประสิทธิภาพในการออกแบบและพัฒนาโครงการวิจัย โดยมุ่งเน้นกลุ่มผู้อ่านเป็นนักศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งอาจยังไม่มีประสบการณ์มากนักในการดำเนินการจริง ข้อเสนอของผู้เขียนจึงเป็นการให้กำลังใจ พร้อมทั้งสะท้อนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในวงวิชาการด้วยมุมมองที่เข้าใจและเข้าถึงปัญหาของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์

หนังสือมุ่งอธิบายว่า Literature Review ไม่ใช่การเรียงรายงานเก่า ๆ แต่เป็นการสนทนาทางวิชาการ ที่ช่วยให้ผู้วิจัยแสดงจุดยืนและเหตุผลของการศึกษา เป็นการให้แนวทางในการเชื่อมโยงการอ่านวรรณกรรมกับการกำหนดปัญหาวิจัยและการออกแบบโครงการที่ตอบโจทย์ความรู้ใหม่ และช่วยให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจในการโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ

สาระสำคัญ

สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้เน้นการนำเสนอแนวทางพัฒนาทักษะนักวิจัยเพื่อสร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณค่า แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ทศนะว่าด้วยกระบวนการวิจัย

บทที่ 1 ปรัชญาการวิจัย

บทที่ 2 กระบวนการปฏิบัติในการทำวิจัย

ส่วนที่ 2 การอ่านวรรณกรรมทางวิชาการ

บทที่ 3 ทศนคติ

บทที่ 4 การจัดการวรรณกรรม

บทที่ 5 การอ่านเชิงลึก

ส่วนที่ 3 การเขียนวรรณกรรมปริทัศน์

บทที่ 6 การเขียนโดยใช้วรรณกรรม

บทที่ 7 การทบทวนวรรณกรรม

ส่วนที่ 1 ทศนะว่าด้วยกระบวนการวิจัย

บทที่ 1 ปรัชญาการวิจัย

บทนี้มุ่งอธิบายกรอบคิดและปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังงานวิจัย โดยมองว่างานวิจัยเป็นการสนทนาขนาดใหญ่ ในชุมชนวิชาการมากกว่าการค้นหาคำความจริงที่เป็นข้อสรุปตายตัว ประเด็นหลักในบทนี้

1. งานวิจัยคือการเล่าเรื่องเกี่ยวกับโลก (A Story About the World) งานวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายและสร้าง “เรื่องราว” ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยมีมาตรฐานทางวิชาการกำกับ

2. ข้อเท็จจริงกับเรื่องแต่ง (Fact, Not Fiction) การค้นหาคำความจริงเป็นแรงผลักดันหลักของงานวิจัย แต่ก็ต้องอาศัยการยอมรับและการตีความจากชุมชนทางวิชาการ

3. ความไม่แน่นอน (Uncertainty) Karl Popper เสนอแนวคิดที่ว่า เราไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าสิ่งใด “จริง” อย่างแท้จริง แต่เราสามารถพิสูจน์ได้ว่าอะไร “ผิด” (Falsification)

4. บทบาทของชุมชนวิชาการ (The Community of Researchers) งานวิจัยเกิดขึ้นและมีคุณค่าเพราะมีการยอมรับจากชุมชนวิชาการ

5. วรรณกรรมวิจัยคือการสนทนา (The Research Literature as Conversation) การออกแบบงานวิจัยใหม่จึงควรเข้าใจบริบทและข้อถกเถียงที่มีอยู่ในวรรณกรรม

บทที่ 2 กระบวนการปฏิบัติในการทำวิจัย

บทนี้มุ่งเน้นแนวคิดที่ว่างานวิจัยไม่ใช่เพียงการใช้วิธีการ (Method) อย่างเคร่งครัด แต่คือการพัฒนา “การปฏิบัติ” (Practice) เพื่อสร้างทักษะและความสามารถของนักวิจัยเองโดยเน้นความยืดหยุ่น การทดลอง และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากกว่าการทำตามสูตรสำเร็จประเด็นสำคัญในบทนี้

1. วิสัยทัศน์และจุดประสงค์ (Your Vision, Your Purposes) นักวิจัยต้องเริ่มจากการระบุว่าจะทำอะไรที่สำคัญสำหรับตัวเอง และโครงการวิจัยนั้นตอบโจทย์ใดในชุมชนวิชาการ

2. การจัดสรรทรัพยากร (Allocation of Resources) การบริหารเวลาและทรัพยากร เช่น อุปกรณ์ ข้อมูล และการเดินทาง มีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานวิจัย

3. การออกแบบวิจัยและคำถาม (Research Design and Questions) การกำหนดคำถามวิจัยที่เหมาะสมถือเป็นความท้าทายใหญ่ เนื่องจากคำถามต้องมีทั้งความเป็นไปได้และคุณค่าทางวิชาการ

4. การเรียนรู้และใช้ความรู้ที่มีอยู่ (The Problem of Learning / Use What You Already Know) ผู้วิจัยควรใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาโครงการ และเปิดรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน

5. การเขียนและการคิด (Writing and Thinking) การเขียนถือเป็นเครื่องมือสำหรับการคิดและการพัฒนาแนวคิดวิจัย การฝึกเขียนบ่อย ๆ จะช่วยปรับปรุงคุณภาพความคิด

6. การโน้มน้าวชุมชนวิชาการ (Rhetoric and Persuading Your Community) งานวิจัยไม่เพียงแต่ต้องดี แต่ต้องสื่อสารได้อย่างน่าเชื่อถือและน่าสนใจต่อกลุ่มเป้าหมาย เช่น อาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ

7. ความมั่นใจและการทำงานให้เสร็จ (Cultivating Confidence / Finishing Projects) ความมั่นใจเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานวิจัยให้เสร็จสมบูรณ์

ส่วนที่ 2 การอ่านวรรณกรรมทางวิชาการ

บทที่ 3 ทศนคติ

บทนี้กล่าวไว้ว่า การมีทศนคติที่ถูกต้องในการอ่านและตีความวรรณกรรมทางวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการออกแบบงานวิจัยที่มีคุณภาพ ประเด็นหลัก

1. ความมั่นใจและความเป็นอิสระทางวิชาการ การทำวิจัยต้องการความมั่นใจที่จะโต้แย้งหรือเสริมแนวคิดที่ปรากฏในงานวรรณกรรมที่อ่าน ไม่ใช่เพียงยอมรับทุกสิ่งที่อ่าน

2. การอ่านอย่างมีเป้าหมาย การอ่านควรมีทั้งการสำรวจเพื่อค้นหาแนวคิดใหม่ และการอ่านแบบมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัยของตน

3. วีรบุรุษและวายร้าย (Heroes and Villains) ผู้เขียนแนะนำให้จำแนกนักวิจัยที่เราชื่นชมเป็นวีรบุรุษ และผู้ที่เราไม่เห็นด้วยเป็นวายร้ายเพื่อสร้างจุดยืนทางวิชาการของตนเอง

4. คุณภาพการเขียนเชิงวิชาการ งานวิชาการบางชิ้นเขียนได้ยากและดูไม่ดีแต่มีคุณค่าทางความคิดสูง นักวิจัยควรมองข้ามความซับซ้อนของการเขียน และโฟกัสที่โครงสร้างเหตุผลและแนวคิด

5. การทำความเข้าใจกับนิยามและความซับซ้อนของแนวคิดการทบทวนนิยามและการแยกแยะโครงสร้างของข้อโต้แย้งที่ซับซ้อนเป็นทักษะสำคัญ เพื่อใช้ส่วนที่มีประโยชน์และตัดส่วนที่ไม่สอดคล้องออกไป

6. แหล่งที่มาของแนวคิดของตนเอง ต้องสำรวจว่าแนวคิดของเราเกิดจากการเรียนรู้จากใคร และเชื่อมโยงอย่างไรกับวรรณกรรมที่มีอยู่

7. การฝึกฝนเชิงวิจารณ์ (Critical Practice)

บทที่ 4 การจัดการวรรณกรรม

บทนี้เน้นถึงความสำคัญของการจัดการปริมาณวรรณกรรมจำนวนมากอย่างมีระบบเพื่อให้กระบวนการทบทวนและการออกแบบงานวิจัยมีประสิทธิภาพ โดยเสนอวิธีการเลือก อ่าน และติดตามงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นขั้นตอน ประเด็นสำคัญในบทนี้

1. การจัดการวรรณกรรมทั้งระบบ (Managing an Entire Discourse) การอ่านวรรณกรรมไม่ใช่เพียงอ่านงานชิ้นเดียว แต่ต้องเข้าใจภาพรวมของการสนทนาในสาขานั้น ๆ และเลือกสิ่งที่เกี่ยวข้องมากที่สุด

2. การกำหนดขอบเขตและข้อจำกัด (Accept Practical Limits) นักวิจัยต้องตระหนักถึงข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร

3. การทบทวนวรรณกรรม (Reviewing the Literature) มีทั้งแบบไม่เป็นเช่น อ่านเพื่อเตรียมฟังบรรยาย และแบบเป็นทางการซึ่งต้องการความเข้มงวดและโครงสร้างชัดเจน

4. การบันทึกและการใช้สิ่งที่อ่าน แนะนำให้ทำบันทึกข้อมูลและข้อคิดจากการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้ลืมเนื้อหาสำคัญ

5. การค้นหาและคัดเลือกวรรณกรรม (Finding and Selecting Literature) ใช้เกณฑ์ เช่น ชื่อเรื่อง (Title) ผู้เขียน (Author) ปีที่ตีพิมพ์ และสำนักพิมพ์/วารสาร เพื่อคัดกรองงานที่จะอ่านลึก

6. การอ่านแบบวนซ้ำ (Iterative Reading) ใช้การอ่านหลายรอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อหา

7. ประสิทธิภาพและการเลือกงาน (Seek Efficiency) ไม่จำเป็นต้องอ่านทุกงานอย่างละเอียด แต่ต้องเห็นภาพรวมและรู้ว่าใครเป็นผู้เล่นหลักในสาขา

บทที่ 5 การอ่านเชิงลึก

บทนี้เน้นว่าการอ่านเชิงลึกเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องไม่ใช่กิจกรรมที่ทำครั้งเดียวแล้วจบ แต่เป็นการกลับไปอ่านงานเดิมหลายครั้งในบริบทและเป้าหมายที่ต่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงงานนั้นกับงานวิจัยของตน ประเด็นสำคัญในบทนี้

1. การอ่านเชิงลึกคือกระบวนการ (Deep Reading as Process) ไม่ใช่แค่อ่านบทความหรือหนังสือครั้งเดียว แต่ต้องกลับไปอ่านซ้ำเมื่อมีโอกาสหรือเมื่อความเข้าใจและความต้องการทางวิจัยเปลี่ยนแปลง

2. การใช้ผลงานของผู้อื่นเป็นต้นแบบ (Direct Models) นักวิจัยสามารถเรียนรู้และลอกแบบโครงสร้างหรือวิธีการจากงานของผู้อื่น โดยเปลี่ยนเพียงบางปัจจัยให้เป็นของตนเอง (เช่น กลุ่มตัวอย่างที่ต่างออกไป)

3. แรงจูงใจ (Motivation) การเข้าใจแรงจูงใจของผู้เขียน เช่น ปัญหาที่พวกเขาต้องการแก้ไข หรือคำถามวิจัยที่พวกเขาสนใจ ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์และต่อยอดงานนั้นได้

4. การวิเคราะห์กลุ่มผู้อ่าน (Audience) ผู้เขียนมักเลือกสไตล์การเขียนและการอ้างอิงที่ตอบโจทย์กลุ่มผู้อ่านเฉพาะ การเข้าใจกลุ่มผู้อ่านที่งานนั้นตั้งเป้าไว้ช่วยให้เราวางตำแหน่งงานของเราในวงวิชาการได้ดีขึ้น

5. การใช้วรรณกรรมของผู้อื่น (Use of Other Literature) การวิเคราะห์รูปแบบการใช้วรรณกรรมของผู้อื่นเป็นแนวทางในการสร้างบทบทวนวรรณกรรมของเราเอง

6. รูปแบบและกลยุทธ์เชิงวาทศิลป์ (Style and Rhetorical Models) การอ่านเชิงลึกควรสังเกตสไตล์การเขียน โครงสร้างการโต้แย้ง และวิธีดึงดูดผู้อ่าน เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนางานเขียนของตน

7. คำถามจากแนวคิดสู่การวิจัยเชิงปฏิบัติ (Questions: From Concept to Practical Research) ผู้เขียนเสนอให้ตั้งคำถามว่า แนวคิดในงานนั้นสามารถแปลงเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติได้อย่างไร เช่น วิธีการเก็บข้อมูล การออกแบบงานวิจัย

8. เครื่องมือในการตรวจสอบงานที่อ่าน เช่น ใครเป็นผู้เขียน, หลักฐานที่ใช้คืออะไร, วิธีการวิจัยเป็นแบบไหน, งานนี้มีคุณภาพหรือไม่ และเราสามารถเชื่อมั่นในงานของเราได้อย่างไร

ส่วนที่ 3 การเขียนวรรณกรรมปริทัศน์

บทที่ 6 การเขียนโดยใช้วรรณกรรม

บทนี้เน้นการใช้วรรณกรรมวิจัยเป็นเครื่องมือ ไม่ใช่ “ภาระ” ในการเขียน โดยชี้ว่าการเขียนเป็นทั้งการสื่อสารและการฝึกคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในงานของตนเองและอธิบายตำแหน่งงานวิจัยของเราในเวทีวิชาการ ประเด็นสำคัญในบทนี้

1. การเขียนคือการสนทนาทางวิชาการ เมื่อเราเขียนเกี่ยวกับงานวิจัยของตน เรากำลัง “พูดคุย” กับนักวิจัยที่มาก่อนเรา

2. เขียนอย่างมีเป้าหมาย การเขียนต้องเข้าใจวัตถุประสงค์และกลุ่มผู้อ่าน เช่น การเขียนเพื่อค้นหาความคิด เพื่อบันทึก หรือเพื่อชักจูง

3. ใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือมุ่งเน้นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำถามวิจัยและเสียงของเราเองแทนที่จะพยายามสรุปทุกสิ่งในสาขา

4. การเลือกและการย่อเนื้อหา ควรหลีกเลี่ยงการบรรยายวิธีการและผลลัพธ์ของงานผู้อื่นแบบยาว ๆ หากสิ่งสำคัญเพียงข้อสรุป ให้ระบุสั้น ๆ และโฟกัสที่งานของเราเอง

5. การอ้างอิงและการถอดความผู้เขียน แนะนำให้ถอดความมากกว่าการคัดลอกคำพูด เว้นแต่มีประโยคที่ทรงพลังหรือมีอิทธิพลต่อความคิดของเรา

6. การเขียนสำหรับผู้อ่านให้จินตนาการว่าเขียนให้กลุ่มผู้อ่านที่สนใจและสนับสนุน เพื่อสร้างบรรยากาศทางอารมณ์ที่ดีในการเขียน

บทที่ 7 การบทบทวนวรรณกรรม

บทนี้มุ่งเน้นการเขียนบทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ในฐานะองค์ประกอบสำคัญของงานวิจัย โดยเฉพาะในวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งทำหน้าที่แสดงให้เห็นที่มาของแนวคิดและเหตุผลในการตั้งคำถามวิจัย ประเด็นสำคัญในบทนี้

1. ประเภทของ Literature Review เช่น Summary Overview การสรุปและสำรวจงานวิจัยที่มีอยู่โดยไม่วิเคราะห์เชิงลึก (มักพบในหนังสือเรียนหรือรายงานการบ้าน)
2. วัตถุประสงค์หลักของ Literature Review เพื่ออธิบายเหตุผลว่าทำไมโครงการวิจัยของเราถึงจำเป็นต้องทำ
3. ความคิดเห็นของผู้เขียน (Voice) การทบทวนวรรณกรรมต้องสะท้อน “ความคิดเห็น” ในการโต้ตอบกับผลงานของผู้อื่น โดยเลือกอ้างอิงงานที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดของเรา
4. การเปรียบเทียบกับบทนำ (Introduction vs Literature Review) บทนำ: ชี้ชัดคำถามวิจัยและเหตุผล
5. ความยาวที่เหมาะสม (Length) ผู้เขียนแนะนำให้ตั้งเป้าหมายความยาวให้สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็นเพื่อให้หลงประเด็น และเพื่อเน้นจุดสำคัญของงาน
6. การจัดโครงสร้าง (Structure) เริ่มด้วยทฤษฎีใหญ่ (Big Ideas) ที่ให้กรอบของงาน
7. หลักเล็งการสรุปแบบครอบคลุม ไม่จำเป็นต้องสรุปทุกงานที่เคยมีในสาขา แต่เลือกเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องและช่วยสนับสนุนการออกแบบงานวิจัยของเรา

การทบทวนวรรณกรรมและข้อจำกัดที่ผู้อ่านควรตระหนัก

การทบทวนวรรณกรรมเป็นกระบวนการวิจัยที่ได้รับการยอมรับว่าให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีความน่าเชื่อถือสูงที่สุดในโลกวิชาการ เนื่องจากมีระเบียบวิธีวิจัยที่ชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบซ้ำได้อย่างไร้ที่ติตาม แม้จะเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังเพียงใด การทบทวนวรรณกรรมก็ยังมีข้อจำกัดในตัวเองที่ผู้อ่านและนักวิจัยจำเป็นต้องตระหนัก เพื่อให้สามารถนำผลลัพธ์ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและระมัดระวัง ข้อจำกัดประการแรกที่สำคัญ คืออคติจากการคัดเลือกและสืบค้น แม้ผู้วิจัยจะพยายามกำหนดคำค้นหอย่างครอบคลุม แต่การจำกัดฐานข้อมูลหรือการเลือกศึกษาเฉพาะบทความภาษาอังกฤษอาจทำให้พลาดข้อมูลสำคัญจากบริบทวัฒนธรรมอื่น (Kitchenham & Charters, 2007) ประการต่อมา คือ ปัญหาความหลากหลายของงานวิจัย (Heterogeneity) งานวิจัยแต่ละชิ้นที่นำมาสังเคราะห์มักมีความแตกต่างกันทั้งในด้านระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือที่ใช้ และลักษณะประชากร หากงานวิจัยต้นฉบับมีความแตกต่างกันมากเกินไป การสรุปผลในภาพรวมย่อมทำได้ยากและอาจขาดความเที่ยงตรงทางสถิติ (Higgins & Green, 2011; Petticrew & Roberts, 2006) ดังบทความวิชาการของ Hannah Snyder (2023) ที่ได้นำหลักการทบทวนวรรณกรรมมาสังเคราะห์เป็นบทความเรื่อง การออกแบบการทบทวนวรรณกรรมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณค่า กล่าวคือ การทบทวนสามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยและระบุพื้นที่ที่จำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยสร้างพื้นฐานสำหรับแบบจำลองเชิงแนวคิด และให้ข้อมูลแก่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติ

บทสรุป

หนังสือ “Literature Review and Research Design: A Guide to Effective Research Practice” โดย Dave Harris นำเสนอแนวทางที่ช่วยให้นักวิจัย ก้าวข้ามอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ผ่านมุมมองที่ว่าเป็นแนวทางที่เปลี่ยนกระบวนทัศน์สำหรับนักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา หัวใจสำคัญของหนังสือเล่มนี้ คือ การสนับสนุนให้นักวิจัยมองการวิจัยไม่ใช่ในฐานะการทำตาม “วิธีการ” ที่ตายตัว แต่เป็น “การปฏิบัติ” ซึ่งเป็นกระบวนการของการเติบโต การสำรวจ การทดลอง และการพัฒนาทักษะ หนังสือเล่มนี้ใช้อุปมาว่าวรรณกรรมทางวิชาการ

เปรียบเสมือน “บทสนทนาระหว่างนักวิชาการ” โดยบทบาทของนักวิจัย คือ การพัฒนาวิสัยทัศน์และเสียงของตนเอง เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในบทสนทนานี้ ความท้าทายที่สำคัญสำหรับนักศึกษา คือ การเปลี่ยนจากทัศนคติแบบผู้เรียน ที่ตั้งรับมาสู่ทัศนคติของ “นักวิจัยอิสระ” ที่ตั้งคำถามและวิพากษ์งานวิจัยที่มีอยู่เดิมอย่างมั่นใจ เพื่อค้นหา “ช่องว่างในวรรณกรรม” กลยุทธ์เชิงปฏิบัติที่สำคัญ คือ การใช้กระบวนการ “การอ่านแบบวนซ้ำ” เพื่อจัดการกับวรรณกรรมจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการทบทวนอย่างรวดเร็วก่อนที่จะตัดสินใจอ่านเชิงลึก เป้าหมายสูงสุด คือ การใช้วรรณกรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับโครงการวิจัยที่เป็นต้นฉบับและสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงได้ แทนที่จะปล่อยให้วรรณกรรมกลายเป็นกับดักที่ทำให้เสียเวลา

เอกสารอ้างอิง

- Dave Harris. (2020). *Literature Review and Research Design: A Guide to Effective Research Practice*. Routledge
- Hannah Snyder. (2023). Designing the literature review for a strong contribution. *Journal of Decision Systems*

.....